

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

TRETJA SEKCIJA

ZADEVA TRDAN IN Č. proti SLOVENIJI

(Pritožba št. 28708/06)

SODBA

STRASBOURG

7. december 2010

Ta sodba bo postala dokončna v skladu z okoliščinami, določenimi v drugem odstavku 44. člena Konvencije. Mogoče je, da bodo na njej opravljeni uredniški popravki.

V zadevi Trdan in Č. proti Sloveniji

je senat Evropskega sodišča za človekove pravice (tretja sekcija) v sestavi:

Josep Casadevall, *President*,
Elisabet Fura,
Boštjan M. Zupančič,
Alvina Gyulumyan,
Ineta Ziemele,
Luis López Guerra,
Ann Power, *sodniki*,

in Santiago Quesada, sodni tajnik,

po tajnem posvetovanju 16. novembra 2010

izdal naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva temelji na podlagi pritožbe (št. 28708/06) proti Republiki Sloveniji, ki sta jo 15. junija 2006 na podlagi 34. člena Konvencije o varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) pri Sodišču vložila slovenska državljana, gospod Andrej Trdan in Č. (v nadaljevanju pritožnika). Predsednik Senata se je na lastno pobudo odločil, da omogoči drugemu pritožniku anonimnost v skladu s tretjim odstavkom 47. člena sodnega reda Sodišča.

2. Pritožnika je zastopal gospod B. Verstovšek, odvetnik s pisarno v Celju. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal gospod Lucijan Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Dne 24. junija 2009 je Sodišče odločilo, da o pritožbi obvesti Vlado. V skladu s tretjim odstavkom 29. člena Konvencije je odločilo, da hkrati preuči utemeljenost pritožbe, kot tudi njeno dopustnost.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE V ZADEVI.

4. Pritožnika sta oče in sin. Prvi pritožnik se je rodil leta 1969 in živi v Ribnici. Drugi pritožnik se je rodil leta 2005 in živi v Ljubljani.

5. Prvi pritožnik je bil v razmerju s S.Č. Njuno razmerje se je končalo štiri mesece pred rojstvom drugega pritožnika. Prvi pritožnik je priznal otroka s podpisom izjave o očetovstvu pri *Upravni enoti Ljubljana*. Mati drugega pritožnika S.Č. ni nikoli soglašala z zgoraj omenjeno izjavo.

6. Dne 10. februarja 2006 je prvi pritožnik vložil tožbo pri *Okrožnem sodišču v Ljubljani* za določitev skrbništva in ugotovitev očetovstva. Ravno tako je vložil predlog za izdajo začasne odredbe, s katero bi se mu zagotovil stik z njegovim sinom do konca glavnega postopka. Poleg tega je zahteval določitev posebnega zastopnika za zastopanje drugega pritožnika in oprostitev plačila sodne takse.

7. Dne 17. februarja 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo sklep, s katerim je zavrnilo zahtevo za začasno odredbo. Sodišče je izjavilo, da mora biti vprašanje očetovstva razrešeno, preden se lahko takšna odredba uporabi. Prvi pritožnik se je pritožil.

8. Dne 5. marca 2006 in 5. aprila 2006 je prvi pritožnik vložil dve zahtevi za določitev naroka za glavno obravnavo ter zahtevo, da se zadeva razreši takoj.

9. Dne 12. aprila 2006 je *Višje sodišče v Ljubljani* izdalo sklep, s katerim je ugodilo pritožbi ter vrnilo vprašanje o začasni ureditvi stikov v ponovno odločanje.

10. Dne 9. maja 2006 je prvi pritožnik vložil *nadzorstveno pritožbo* pri *Ministrstvu za pravosodje* ter se je pritožil, da je bilo delo sodnika v zadevi počasno in neučinkovito.

11. Dne 10. maja 2006 je prvi pritožnik vložil pripravljalne vloge ter odgovor na nasprotni zahtevek, ki ga je 21. marca 2006 vložila S.Č.

12. Dne 17. maja 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo začasno odredbo o stikih, s katero je bil prvemu pritožniku dovoljen stik z drugim pritožnikom enkrat na teden po dve uri. Odredba je bila izvršljiva takoj, saj pritožbe ne zaustavijo izvršitev takšnih odredb. S.Č. je vložila ugovor.

13. Dne 24. maja 2006 je *Center za socialno delo Ljubljana Moste Polje* izdal sklep, s katerim je določil zastopnika (*curator ad litem*) za zastopanje drugega pritožnika.

14. Dne 25. maja 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani Ministrstvu poslalo poročilo v zvezi z napredkom v zadevi po tistem, ko je prvi pritožnik vložil nadzorstveno pritožbo.

15. Dne 2. junija 2006 je prvi pritožnik vložil pritožbo glede začasne odredbe, ki je bila izdana 17. maja 2006. Trdil je, da sta mu S.Č. in njen oče preprečila, da bi obiskal drugega pritožnika, ter mu grozila s fizičnim nasiljem. Zaprošil je sodišče prve stopnje, da spremeni začasno odredbo o stikih v zvezi z izvršbo tako, da določi kazen v primeru, da se mu ne zagotovi stikov z drugim pritožnikom.

16. Dne 8. junija 2006 je prvi pritožnik vložil zahtevo za prednostno obravnavo ter trdil, da mu je bilo ponovno onemogočeno, da bi videl drugega pritožnika. Ravno tako je vložil *ustno ovadbo* pri policiji.

17. Dne 14. junija 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani določilo narok za glavno obravnavo za 5. julija 2006. Prvi pritožnik je zahteval, da se narok za obravnavo določi bolj zgodaj.

18. Dne 15. junija 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo sklep, s katerim je prvega pritožnika oprostilo plačila sodne takse.

19. Dne 16. junija 2006 je prvi pritožnik zahteval, da se narok za glavno obravnavo prestavi, kar pa je bilo zavrnjeno.

20. Dne 5. julija 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani opravilo obravnavo v zvezi z začasno ureditvijo stikov ter ugovorom S.Č. zoper odredbo z dne 17. maja 2006. Sodišče je na lastno pobudo izdalo novo odredbo o stikih do razrešitve zadeve. Sodišče je dovolilo stike med očetom in sinom dvakrat na teden pod nadzorom socialnega delavca. Ravno tako je določilo kazen v višini 50.000 slovenskih tolarjev (SIT) (pribl. 200 EUR), ki se naloži v primeru neupoštevanja odredbe. Na isti dan je bila izdana delna sodba s katero je bilo potrjeno, da je prvi pritožnik zares biološki oče drugega pritožnika. Starša sta tudi razrešila vprašanje preživnine tako, da sta sklenila sodno poravnavo.

21. Dne 13. julija 2006 je prvi pritožnik vložil pritožbo v zvezi z obema začasnima odredbama o stikih (glej 12. in 20. odstavek zgoraj), tako da je zahteval bolj pogoste stike.

22. Dne 6. septembra 2006 je Višje sodišče v Ljubljani zavrglo obe pritožbi.

23. Dne 27. novembra 2006 je prvi pritožnik vložil zahtevo za novo začasno odredbo o stikih ter zahteval bolj pogoste stike.

24. Dne 6. decembra 2006 je Okrožno sodišče v Ljubljani zavrnilo zahtevo prvega pritožnika ter na lastno pobudo izdalo sklep, s katerim je dovolilo stike pod novimi pogoji. Sodišče je dovolilo stike dvakrat na teden brez nadzora in vsako drugo soboto ter določilo dogovor za božične počitnice. Sodišče je določilo kazen v višini 50.000 SIT (pribl. 200 EUR) v primeru neupoštevanja odredbe. S.Č. je vložila ugovor.

25. Dne 4. in 5. januarja 2007 je prvi pritožnik pri Okrožnem sodišču v Ljubljani vložil dve zahtevi za izrek denarne kazni ali uporabe fizične izvršbe, da izvrši odredbo, zato ker S.Č. ni spoštovala začasnih odredb o stikih ter je omejevala pritožnikovo pravico do obiskov. Prvi pritožnik je izjavil, da so bili obiski ovirani ob devetih priložnostih med 16. decembrom 2006 in 2. januarjem 2007. Iz sodnega spisa v zadevi je razvidno, da je bil drugi pritožnik pogosto bolan med decembrom 2006 in februarjem 2007 ter bil hospitaliziran 26. februarja 2007.

26. Dne 7. februarja 2007 je prvi pritožnik vložil nadzorstveno pritožbo po Zakonu o pravici do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju: Zakon 2006).

27. Dne 14. februarja 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani opravilo obravnavo v zvezi z ureditvijo stikov ter sprejelo sklep, s katerim je zavrnilo

ugovor S.Č. v zvezi z odločbo, izdano 6. decembra 2006; odločba je tako še naprej ostala v veljavi (glej 24. odstavek zgoraj). Obe stranki sta se pritožili.

28. Dne 27. februarja 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo sklep, s katerim je določilo izvedenca psihologa, da ugotovi, kateri stranki v postopku naj se dodeli skrbništvo. Na isti dan, po neuspešnem stiku, je pritožnik pri policiji vložil pritožbo ter obtožil S.Č. ugrabitve mladoletne osebe. Iz sodnega spisa je razvidno, da je prvi pritožnik med postopkom vložil vsaj deset takšnih pritožb.

29. Dne 2. marca 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo odločbo, s katero je zavrnilo zahteve prvega pritožnika s 4. in 5. januarja 2007 kot neutemeljene. Sodišče je ugotovilo, da so bili obiski omejeni ali preprečeni predvsem zaradi otrokove bolezni ter da jih prvi pritožnik ni poskusil predstaviti, kot je to določeno v začasni odredbi. Prvi pritožnik se je pritožil.

30. Dne 7. marca 2007 je bila nadzorstvena pritožba zavrjnena kot neutemeljena (glej 26. odstavek).

31. Drugi pritožnik je bil ponovno hospitaliziran med 7. majem 2007 in 10. majem 2007.

32. Dne 9. maja 2007 je Višje sodišče v Ljubljani izdalo sklep, s katerim je razveljavilo odločbo z dne 6. decembra 2006 (glej 24. in 27. odstavek zgoraj) ter zavrnilo zahtevo prvega pritožnika za novo začasno odredbo o stikih. Sodišče je ugotovilo, da bi bilo navkljub odnosu med očetom in sinom, ki se razvija, preuranjeno dovoliti stike brez nadzora ter da je takšne spremembe potrebno opraviti bolj postopoma. Odredba z dne 5. julija 2006 je bila tako ponovno v veljavi.

33. Dne 25. maja 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani prejelo mnenje izvedenca.

34. Dne 31. maja 2007 je prvi pritožnik vložil novo zahtevo za začasno odredbo o stikih.

35. Dne 4. junija 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani, potem ko je prejelo ugodno izvedensko mnenje, po uradni dolžnosti izdalo začasno odredbo o stikih ter dovolilo bolj pogoste obiske. Določena je bila tudi kazen za neupoštevanje odredbe. S.Č. je vložila ugovor.

36. Dne 21. junija 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo sklep, s katerim je zavrnilo ugovor S.Č. v zvezi z začasno odredbo o stikih.

37. Dne 16. julija 2007 je S.Č. vložila pritožbo v zvezi z odločbo z dne 4. junija 2007 ter trdila, da je odredba temeljila na izvedenskem mnenju, na katerega sama še ni imela priložnosti podati pripomb.

38. Dne 16. julija 2007 je sodišče prejelo poročilo Zdravstvenega doma Moste-Polje, iz katerega je bilo razvidno, da je bila obema staršema ponujena pomoč oddelka za psihologijo. S.Č. je obiskala dve srečanja, medtem ko prvi pritožnik ni obiskal nobenega.

39. Iz sodnega spisa v zadevi je razvidno, da je bil drugi pritožnik pogosto bolan med junijem 2007 in avgustom 2007 ter je bil ponovno hospitaliziran 24. julija 2007.

40. Dne 17. oktobra 2007 je Višje sodišče v Ljubljani ugodilo pritožbi ter vrnilo zadevo v ponovno obravnavo (glej 37. odstavek zgoraj).

41. Dne 28. novembra 2007 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo odločbo, s katero je zahtevalo, da imenovan izvedenec spremeni poročilo.

42. Dne 30. novembra 2007 je prvi pritožnik vložil zahtevo za novo začasno odredbo o stikih ter zahteval bolj pogoste stike.

43. Dne 15. februarja 2008 je Okrožno sodišče v Ljubljani prejelo mnenje izvedenca.

44. Dne 17. marca 2008 je prvi pritožnik vložil nadzorstveno pritožbo po Zakonu 2006.

45. Dne 2. aprila 2008 je bila nadzorstvena pritožba zavrnjena kot neutemeljena.

46. Dne 4. aprila 2008 je prvi pritožnik vložil novo zahtevo za začasno odredbo o stikih ter zahteval, da se določi narok za glavno obravnavo.

47. Dne 10. aprila 2008 je zastopnik prvega pritožnika vložil rokovni predlog po Zakonu 2006.

48. Dne 17. aprila je bil rokovni predlog zavrnjen.

49. Dne 21. aprila 2008 je prvi pritožnik osebno vložil rokovni predlog.

50. Dne 13. maja 2008 je sodišče rokovnemu predlogu ugodilo, zadeva pa je bila obravnavana prednostno.

51. Dne 18. maja 2008 je prvi pritožnik vložil nujno zahtevo za izdajo nove začasne odredbe o stikih.

52. Dne 22. maja 2008 je sodišče po uradni dolžnosti izdalo novo začasno odredbo o stikih brez nadzora ter določilo denarno kazen v višini 300 EUR za njeno neizpolnjevanje. S.Č. je vložila ugovor.

53. Dne 11. junija 2008 je bila zadeva dodeljena novemu sodniku, ker je prejšnji sodnik podaljšal bolniški dopust.

54. Dne 3. julija 2008 je sodišče opravilo glavno obravnavo in izdalo novo začasno odredbo o stikih ter določilo denarno kazen za nespoštovanje odredbe in nadalje spremenilo ureditev stikov. Obe stranki sta se odpovedali pravici do pritožbe.

55. Dne 21. oktobra 2008 je S.Č. vložila pripravljalno vlogo ter zahtevala dodatno izvedensko mnenje, da se ugotovi, ali je prišlo do fizičnega nasilja prvega pritožnika do drugega pritožnika. O svojih skrbih je obvestila tudi socialno službo.

56. Dne 23. oktobra 2008 je prvi pritožnik zahteval spremembo nove odredbe o stikih.

57. Dne 4. novembra 2008 je sodišče prve stopnje zavrnilo obe zahtevi, saj je menilo, da ni potrebno spreminjati ureditve stikov. Sodišče je potrdilo, da odnosi med strankama predstavljajo težavo, ker je prišlo do pogostih obtožb v zvezi s kaznivimi dejanji z obeh strani. Po poročilu centra za socialno delo je sodišče ocenilo, da okoliščine niso takšne, da bi bilo potrebno spreminjati ureditev stikov.

58. Dne 12. novembra 2008 je sodišče opravilo glavno obravnavo v zvezi s skrbništvom. Sodišče prve stopnje je zaman skušalo doseči, da bi stranki sklenili poravnavo. Sodišče je tudi odredilo, da naj izvedenec dopolni mnenje ter ugotovi, ali obstajajo razlogi, zaradi katerih ne bi smelo prihajati do stikov med očetom in sinom. Sodišče je izdalo novo začasno odredbo o stikih ter določilo kazen za njeno nespoštovanje. S.Č. se je pritožila.

59. Dne 4. marca 2009 je sodišče ponovno opravilo obravnavo, na kateri je prvi pritožnik oddal zahtevo za novo začasno odredbo o stikih. Sodišče je izdalo novo odredbo ter nekoliko spremenilo ureditev stikov do naslednje glavne obravnave, ki je bila določena za 1. julija 2009. Na osnovi dopolnjenega izvedenskega mnenja je sodišče nekoliko povečalo obseg stikov. Ponovno je bila določena tudi kazen za nespoštovanje odredbe.

60. Dne 1. julija 2009 je bila opravljena obravnavo. Okrožno sodišče v Ljubljani je izdalo sodbo, s katero je bilo skrbništvo otroka dodeljeno S.Č. ter določilo ureditev stikov. Prvi pritožnik je izjavil, da so obiski potekali v skladu z zadnjo začasno odločbo. Oba starša sta izjavila, da so obiski v predhodnih mesecih potekali zadovoljivo. Potem ko je bila zadeva pravnomočno razrešena je sodišče izdalo novo začasno odredbo, s katero je določilo podrobnosti o ureditvi stikov za poletje in državne praznike.

61. Dne 14. avgusta 2009 je prvi pritožnik vložil pritožbo v zvezi s sodbo sodišča prve stopnje.

62. Dne 14. decembra 2009 je Višje sodišče v Ljubljani zavrnilo pritožbo in potrdilo stopnjo sodišča prve stopnje.

II. UPOŠTEVNO DOMAČE PRAVO

63. Za opis upoštevanega domačega prava glej *Eberhard in M. proti Sloveniji* (št. 8673/05 in 9733/05, 24. junij 2008, 57.-66. odstavek).

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 8. ČLENA KONVENCIJE

64. Pritožnika sta se pritožila, da je bila kršena njuna pravica do družinskega življenja, ker država ni uspela izvršiti ureditev stikov ter zaradi zamud v sodnih postopkih v zvezi s skrbništvom otroka in začasnimi odredbami o stikih. Zadevni del 8. člena se glasi, kot sledi:

“1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja.”

A. Dopustnost

1. Locus standi, 34. člen Konvencije

65. Sodišče opaza, da v obravnavani zadevi veljajo enaka splošna načela, kot so tista, določena v sodbi v zadevi *Eberhard* (navedena zgoraj, 85.–88. odstavek). Nadalje opaza, da se pritožba nanaša na neizvršitev ureditve stikov ter trajanje postopka v zvezi s pravico do skrbništva in stikov. Ne glede na to se ne nanaša na utemeljenost odločb v zvezi s pravico do skrbništva. Sodišče zato zaključuje, da položaj prvega pritožnika kot biološkega starša ni mogoče obravnavati kot zadostno osnovo, da vloži obravnavno pritožbo v imenu drugega pritožnika.

66. Posledično prvi pritožnik nima procesnega upravičenja za ravnanje v imenu drugega pritožnika. Sodišče bo zato omejilo obravnavo zadeve zgolj na del, ki se nanaša na prvega pritožnika (v nadaljevanju: "pritožnik"). Drugi pritožnik bo v nadaljevanju omenjan kot Č.

2. Izčrpanje notranjih pravnih sredstev

a) Navedbe Vlade

67. Vlada je pozvala Sodišče, da razglasi pritožbo za nedopustno zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev.

68. Pri tem se je opirala na Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (Zakon 2006) ter trdila, da pritožnik ni pravilno izčrpal notranjih pravnih sredstev. Vlada je ugovarjala, da je pritožnik izčrpal obe pospešitveni sredstvi, vendar ni pravilno sprožil postopka za pravično zadoščenje. Pritožnikova zahteva za pravično zadoščenje je bila preuranjena, ker jo je vložil, preden je bil domač postopek pravomočno končan in zaključen.

69. Vlada je vztrajala, da, ker je pritožnik zatrjeval, da je zaradi nerazumno dolgega postopka prišlo tudi do kršitve pravice do družinskega

življenja po 8. členu Konvencije, je zatrjevana kršitev 8. člena ravno tako nedopustna zaradi neizčrpanja notranjih pravnih sredstev.

70. Nazadnje je Vlada v svojih dodatnih stališčih obvestila Sodišče, da je bila pritožniku ponudila predlog za poravnavo zaradi nepotrebne odlašanja, vendar pritožnik nanjo še ni odgovoril.

(b) Navedbe pritožnika

71. Pritožnik je navedel, da zaradi dejstva, ker je večina postopka potekala pred 1. januarjem 2007, pospešitvena sredstva v takšnih zadevah niso služila svojemu namenu, t.j. pospešitev postopka. Glede na njegove trditve takšna sredstva predstavljajo zgolj nepotrebno formalnost. V dokaz njegovih domnev je pritožnik predložil izvode več kot sto odločb, s katerimi so bile zavrnjene nadzorstvene pritožbe in rokovni predlogi, ki jih je vložil odvetnik pritožnika v drugih, nepovezanih zadevah. Pritožnik je navedel, da problem pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev izvira iz dejstva, da so sodišča zavrnila neposredno uporabo Konvencije na tem področju.

72. Pritožnik je tudi trdil, da njegova zahteva za odškodnino ne bi smela biti zavrnjena kot preuranjena, saj v zvezi s tem ni določb v Zakonu 2006.

73. Pritožnik je nadalje ugovarjal, da so postopki v zvezi z odškodnino za nepotrebno odlašanje dolgi, neučinkoviti in naporni. Nadalje je navedel, da morajo stranke v postopkih za odškodnino zaradi nepotrebne odlašanja ponavadi pričati pred sodiščem, kar je zelo travmatična izkušnja, zlasti v zadevah, povezanih z družino; sodišča so tako ocenjevala odgovornost za zamudo pri posameznih sodnikih, namesto da bi sprejela stališče, da so zamude sistemski problem; ter da sodišča napačno uporabljajo domače pravo in so pri odločanju pristranska. V zvezi s tem je pritožnik predložil več kot petdeset domačih odločb v zvezi z odškodninami za zatrjevano nerazumno trajanje postopka v zahtevkih, ki so bili vloženi pri domačih sodiščih.

74. Nazadnje je pritožnik trdil, da so zneski odškodnine, ki jih dodeli Državno pravobranilstvo, prenizki in niso v skladu s sodno prakso Sodišča.

(c) Ocena sodišča

75. V zvezi z ugovorom Vlade glede izčrpanja pravnih sredstev, ki so na voljo po Zakonu 2006, Sodišče opaža, da je ta zakonodaja uvedla pravna sredstva, ki se nanašajo izrecno na pravico do sojenja v razumnem roku, v smislu prvega odstavka 6. člena Konvencije. Kljub temu v obravnavani zadevi ni sporno zgolj predolgo trajanje pravnega postopka, pač pa vprašanje, ali je v okoliščinah v zadevi kot celoti, mogoče trditi, da je država izpolnila svoje pozitivne dolžnosti po 8. členu Konvencije (glej Eberhard in M., naveden zgoraj, 105. odstavek). Sodišče zatorej zavrača ta ugovor Vlade v povezavi z vprašanjem kršitve 8. člena Konvencije.

76. Sodišče nadalje ugotavlja, da ta pritožba ni očitno neutemeljena v smislu tretjega odstavka 35. člena Konvencije. Nadalje ugotavlja, da ni nedopustna zaradi kakršnekoli druge podlage. Zato jo je potrebno razglasiti za dopustno.

B. Utemeljenost

1. Navedbe strank

77. Sodišče opaza, da se nekatere navedbe strank, ki se nanašajo na prvi odstavek 6. člena Konvencije, vsebinsko navezujejo tudi na kršitve 8. člena Konvencije. Sodišče meni, da je primerno te trditve preučiti z vidika te določbe (glej Eberhard in M., naveden zgoraj, 105. odstavek, in V.A.M. proti Srbiji, št. 39177/05, 115. odst., 13. marec 2007).

(a) Navedbe pritožnika

78. Pritožnik je navedel, da so bila sodišča v obravnavani zadevi popolnoma nesposobna in niso naredila nič, da bi pospešila postopek ter obvarovala otrokove koristi. Obstajala so dolga obdobja, ko ni bilo nobih stikov med očetom in sinom, kljub množici začasnih odredb, sodišča niso storila nič, da bi izboljšala položaj. Pritožnik je zatrjeval, da so domača sodišča nadaljevala s toleriranjem vedenja S.Č., ki je poskusila vse mogoče, da bi preprečila stik in ovirala razvoj ljubečega odnosa med očetom in sinom.

79. Pritožnik je navedel, da je o nesposobnosti domačih sodišč mogoče sklepati po velikem številu izdanih začasnih odredb, ki naj bi jih domnevno zaradi postopkovnih napak zavrnila pritožbena sodišča. Po njegovem mnenju so bilečasne odredbe neuporabne; bilo jih je preveč, izdane so bile za omejena obdobja ter niso bile izvršene. Pritožnik je nadalje navajal, da je vložil več zahtev za naložitev denarne kazni in izvršitev ter da je naredil vse v svoji moči, da bi pospešil postopek, vendar pri tem ni bil uspešen. Posledično so bili obiski za stike s Č. resno ovirani z odvrtnim ravnanjem S.Č. ter nesposobnostjo domačih sodišč, da takšno ravnanje preprečijo.

80. Pritožnik je tudi izrazil nestrinjanje z ureditvijo stikov, po kateri je lahko videl svojega sina le pod nadzorom centra za socialno delo Ljubljana Moste Polje. Navedel je, da je bila takšna ureditev popolnoma nesprejemljiva ter da so zaposleni v omenjenem centru njegovo zadevo obravnavali na diskriminatoren način. Glede na njegove navedbe se domača sodišča ne bi smela opirati na strokovna mnenja tako nesposobne ustanove, ki ima tako vprašljiv ugled.

81. Nazadnje, pritožnik je navedel, da v praksi slovenska sodišča niso poskrbela za izvršbo začasnih odredb v zadevah, ki so bile podobne obravnavani.

(b) Navedbe Vlade

82. Vlada je ugovarjala, da je do spora prišlo predvsem zaradi nezmožnosti staršev, da dosežeta prijateljsko rešitev v zvezi z njunim otrokom. Glede na navedbe Vlade so očitno nerazrešene čustvene težave med staršema močno vplivale na trajanje postopka. Med postopkom sta starša drug proti drugemu vložila več kazenskih ovadb ter drug drugega obtoževala resnih kaznivih dejanj, kar po mnenju Vlade jasno kaže na resnost in zapletenost položaja.

83. Vlada je nadalje trdila, da, tudi če pustimo ob strani zapletenost zadeve, je mogoče večino zamud v postopku pripisati predvsem pritožniku, ki je nenehno vlagal zahteve za izdajo začasnih odredb o stikih. Navedla je, da se po prvi odredbi, ki je bila izdana 17. maja 2006, obiski med pritožnikom in Č. niso vedno odvijali, do česar pa je prišlo predvsem zaradi nerazrešenih težav med staršema in zaradi bolezni Č., ki se je kasneje med postopkom postopoma izboljšala. Pritožnik je vložil osem zahtev za izdajo začasne odredbe in sodišče prve stopnje je izdalo enajst takšnih odredb, s katerimi je širilo obseg obiskov v skladu oz. ob upoštevanju napredujočega odnosa med staršema ter poročil socialnih delavcev. Po navedbah Vlade so domača sodišča, ob upoštevanju zapletenosti zadeve, zadevo obravnavala hitro z izjemno skrbjo za nenehno iskanje rešitev, ki so otroku v najboljšo korist.

84. Vlada je ravno tako ugovarjala navedbam pritožnika v zvezi z zamudo pri izdaji prve začasne odredbe ter vprašanju izvršitve odredbe, ker so te navedbe po njenem mnenju poenostavljene in napačne. Trdila je, da je sodišče prve stopnje potrebovalo tri mesece za izdajo prve začasne odredbe, kar ni mogoče smatrati za pretirano. Glede izvrševanja začasnih odredb je Vlada trdila, da, z izjemo prve začasne odredbe, je pri vseh naslednjih odredbah sodišče naložilo denarno kazen v primeru njihovega neizpolnjevanja.

85. Vlada je nadalje trdila, da je pritožnik zahteval, da se denarna kazen naloži toženi stranki zaradi neizpolnjevanja začasne odredbe, vendar so sodišča te zahteve zavrnila, predvsem zaradi nezmožnosti pritožnika, da dokaže kakršenkoli drugi razlog za onemogočene obiske, kot je bila bolezen Č. Poleg tega je Vlada navedla, da bi bila naložitev denarne kazni v nasprotju s koristmi otroka, ker je bila S.Č. v obravnavanem obdobju brez zaposlitve. Kar se tiče zahteve pritožnika za izvršbo ukrepa uporabe fizičnih prisilnih sredstev, jo je sodišče zavrnilo kot nesorazmerno ter je pri tem upoštevalo otrokove koristi.

86. Nazadnje, Vlada je trdila, da je država v obravnavani zadevi izpolnila svoje pozitivne obveznosti iz 8. člena ter da je pritožbo potrebno zavrniti kot neutemeljeno. Po njenem mnenju zatrjevana kršitev ni bila ne posledica zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, niti je ni mogoče pripisati državi.

2. Ocena sodišča

87. Sodišče opaza, da vzajemno uživanje starša in otroka, ko sta v družbi drug drugega, predstavlja temeljni element "družinskega življenja" v smislu 8. člena Konvencije (glej, med drugim, *Monory proti Romuniji in Madžarski*, št. 71099/01, 70. odst., 5. april 2005).

88. Nadalje, čeprav je osnovni cilj 8. člena varovanje posameznika pred arbitrarnim ravnanjem javnih oblasti, obstajajo še pozitivne obveznosti, ki so ključne pri učinkovitem "spoštovanju" družinskega življenja. V obeh kontekstih je potrebno paziti na pravično ravnovesje, ki mora poseči med navzkrižne interese posameznika ter skupnosti kor celote; v obeh kontekstih država uživa določeno stopnja odstopanja (glej Keegan proti Irski, sodba z dne 26. maja 1994, Zbirka A št. 290, str. 19, 49. odst.).

89. Poleg tega vloga Sodišča ni, da nadomesti pristojne nacionalne oblasti pri določanju skrbništva ter stikov v Sloveniji, pač pa da po Konvenciji preveri odločitve teh oblasti pri izvajanju svoje pooblaščne presoje (glej, *mutatis mutandis*, *Handyside proti Združenemu kraljestvu*, sodba z dne 7. decembra 1976, Zbirka A št. 24, stran 23, 50. odstavek). Pri tem mora ugotoviti, ali so razlogi, ki domnevno utemeljujejo dejanske ukrepe, sprejete v zvezi s pritožnikovim uživanjem pravice do družinskega življenja, relevantni ter zadostni po 8. členu Konvencije.

90. V zadevah v zvezi z izvršitvijo odločb s področja družinskega prava je Sodišče že večkrat ugotovilo, da je odločilnega pomena, ali so nacionalne oblasti sprejele vse potrebne korake, da omogočijo izvršitev, kot je to razumno zahtevati v posebnih okoliščinah v posamezni zadevi (glej *Hokkanen proti Finski*, 23. september 1994, 58. odstavek, Zbirka A št. 299-A 22. stran, ter *Ignaccolo-Zenide proti Romuniji*, št. 31679/96, 96. odstavek, ESČP 2000-I).

91. V luči tega se zadostnost ukrepa presoja po hitrosti njegove izvedbe, kajti pretečeni čas lahko ima nepopravljive posledice na odnose med otrokom in staršem, ki ne živita skupaj (glej *Ignaccolo-Zenide*, naveden zgoraj, 102. odst.).

92. Na koncu je Sodišče odločilo, da čeprav prisilni ukrepi proti otrokom niso zaželeni na tem občutljivem področju, se uporabe sankcij ne sme izključiti v primeru nelegalnega ravnanja starša, pri katerem otrok živi (glej *Ignaccolo-Zenide*, naveden zgoraj, 106. odst.).

93. Prva naloga Sodišča v obravnavani zadevi je torej, da v luči zadevnih načel svoje sodne prakse presodi, ali so bili ukrepi slovenskih oblasti zadostni in učinkoviti.

94. Sodišče opaza, da se je razmerje med pritožnikom in S.Č. končalo štiri mesece pred rojstvom Č. Pritožnik je priznal svojega sina ter, potem ko mu S.Č. ni pustila, da bi sodeloval pri njegovi vzgoji, sprožil sodni postopek. Domač postopek se je pričel 10. februarja 2006, poleg skrbništva pa je pritožnik zahteval tudi začasno odredbo o stikih, s katero bi mu bil zagotovljen stik s Č. do izteka postopka. Dne 17. maja 2006 je bila izdana prva začasna odredba. Med tekom postopka je pritožnik vložil osem zahtev za izdajo začasnih odredb o stikih, sodišče pa je skupaj izdalo enajst takšnih odredb. Vse začasne odredbe so bile izvršljive takoj (glej 12. odstavek).

95. Ob upoštevanju razmeroma velikega števila izdanih začasnih odredb, Sodišče ne more sprejeti navedbe pritožnika, da niso bile učinkovite, da jih je bilo preveč in da niso bile izvršljive.

96. Sodišče opaza, da je v zvezi z obiski med pritožnikom in Č. zares prišlo do obdobj, ko so bili stiki redki ali ovirani. Čeprav je nepripravljenost S.Č. da sprejme idejo, da je pritožnik vključen v življenje njenega sina, morda pri tem imela kakšno vlogo, srečanja pogosto niso bila mogoča zaradi bolezni Č. Daljša obdobja oviranih obiskov, tako kot so to ugotovila domača sodišča, sovpadajo z obdobji, ko je bil Č. bolan ter tudi večkrat hospitaliziran (glej 25., 31. in 39. odstavek), in jih ni mogoče pripisati državi. Sodišče ravno tako ugotavlja, da se je odnos med očetom in sinom postopoma izboljševal tekom postopka; to je razvidno zlasti iz druge polovice postopka, ko sta obe stranki stike opisali kot zadovoljive (glej 60. odstavek zgoraj). Sodišče se zaveda, da mora v tako težkih situacijah, kot je obravnavana, in ki vključujejo nerazrešene težave med staršema, preteči nekaj časa, preden lahko starši premostijo čustvene ovire ter vzpostavijo zrel odnos, ki se osredotoča na koristi otroka.

97. Pomembneje, Sodišče opaza, da so z izjemo prve začasne odredbe o stikih vse druge odredbe vsebovale denarno kazen, ki se naloži v primeru njihovega neizpolnjevanja. Ne glede na to, je pritožnik vložil le dve zahtevi za naložitev denarne kazni v obdobjih, ko so bila srečanja preprečena le ob nekaj priložnostih, zaradi bolezni Č. (glej 25. odstavek). Obe zahtevi sta bili zavrnjeni kot neutemeljeni. Namesto tega se je pritožnik poslužil vlaganja kazenskih ovadb (glej 16. in 28. odstavek) ter novih zahtev za začasne odredbe. Sodišče zato ne more sprejeti stališča, da je pritožnik naredil vse v njegovi moči, da doseže izvršbo začasnih odredb o stikih, da si zagotovi stike s sinom, če je menil, da jih S.Č. ni izpolnjevala.

98. Ob upoštevanju dejstev v zadevi, sodne prakse Sodišča in navedb strank, Sodišče zaključuje, da ni mogoče zaključiti, da država ni vložila zadosten in učinkovit trud, da izvrši odredbe o stikih.

99. V zvezi z zatrjevanimi zamudami v postopku Sodišče ponovno poudarja svojo sodno prakso, v skladu s katero je pred tem presodilo, da kadar je vodenje postopka v zvezi s skrbništvom neučinkovito in zlasti, kadar pride do zamud v postopku, to lahko privede do kršitve 8. člena Konvencije (glej *V.A.M. proti Srbiji*, naveden zgoraj, 49. odstavek in *Eberhard in M.*, naveden zgoraj, 142.–143. odstavek).

100. V obravnavani zadevi Sodišče opaza, da je postopek trajal tri leta in deset mesecev na dveh stopnjah sojenja. Prva začasna odredba o stikih je bila izdana 17. maja 2006, kar je tri mesece po pričetku postopka. Prva glavna obravnava je bila opravljena 5. julija 2006. Sodišče je izdalo enajst začasnih odredb o stikih, opravilo šest glavnih obravnav in določilo enega izvedenca. Sodišče je zadovoljno, da je bil, z izjemo nekaj zamud, ki nikakor niso bile pretirane (glej npr. 54.-57. odstavek in 58.-59. odstavek zgoraj), postopek primerno hiter in učinkovit, zlasti ob upoštevanju dejstva, da so morala sodišča obravnavati številne zahteve začasne odredbe o stikih. Še več, srečanja med pritožnikom in Č. so na splošno bila omogočena. V zvezi s tem sodišče opaza, da je bila vsaka novo izdana odredba o stikih spremenjena tako, da je dovoljevala bolj pogoste stike ob upoštevanju najboljših koristi za otroka.

101. Ob upoštevanju trajanja spornega sodnega postopka in ravnanja domačih sodišč ter ob upoštevanju dejstva, da srečanja med pritožnikom in Č. niso bila opazneje ovirana (glej, kot nasprotje, *Eberhard in M.*, naveden zgoraj, 139. odstavek), Sodišče ugotavlja, da je bil postopek voden učinkovito in zadosti hitro, kot to zahteva 8. člen Konvencije.

102. Sodišče zato zaključuje, da v zvezi z izvršitvijo odredbe o stikih in ravnanju sodišča v postopku v zvezi s pravico do stikov in skrbništvom slovenske oblasti niso bile neuspešne pri izpolnjevanju pozitivnih obveznosti po 8. členu Konvencije. V skladu s tem v obravnavani zadevi ni prišlo do kršitve 8. člena Konvencije.

II. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA KONVENCIJE

103. Pritožnika sta se tudi pritožila, da je dolžina sodnega postopka v zvezi s skrbništvom in začasno ureditvijo stikov preseгла razumen rok ter s tem kršila prvi odstavek 6. člena Konvencije, ki se v zadevnem delu glasi, kot sledi:

“Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče...”

104. Vlada in pritožniki so se opirali na navedbe, povzete v odstavkih 67-70 oz. 71-74.

105. Sodišče opaza, da je bila pritožniku ponujena odškodnina za nepremoženjsko škodo (glej 70. odstavek) in je imel na razpolago pravna sredstva, ki so bila na voljo po posebni zakonodaji v zvezi s trajanjem postopkov. Če pritožnik ni bil zadovoljen s ponudbo, bi lahko vložil "zahtevek za pravično zadoščenje" v skladu z zadevnimi določbami Zakona 2006. V zvezi s tem Sodišče ugotavlja, da je za prej omenjen zahtevek Sodišče že ugotovilo, da predstavlja primerno sredstvo za popravo kršitve po razumnem roku iz 6. člena, do katere je že prišlo (glej Pohlen proti Sloveniji (sklep), št. 28457/03, 40.-43. odstavek, 3. junij 2008).

106. Ob upoštevanju navedenega je ta del pritožbe potrebno zavrniti zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *odloča*, da pritožnik nima procesnega upravičenja za ravnanje v imenu Č.;
2. *razglaš*a, da je pritožba po 8. členu Konvencije dopustna ter pritožba po prvem odstavku 6. člena Konvencije nedopustna;
3. *razsoja*, da ni prišlo do kršitve 8. člena Konvencije;

Sodba je napisana v angleščini in pisno notificirana 7. decembra 2010, v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Sodnega reda Sodišča.

Santiago Quesada
Sodni tajnik

Josep Casadevall
Predsednik